REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 56

Jäsentiedote 2/2011

Repolainen

Repola- Seura ry:n jäsenlehti

Numero 56, 2/2011
Numeron 57 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 10.8.2011 mennessä

Päätoimittaja
Pertti Rannikko
pertti.rannikko@uef.fi
puh. (013) 717422
Huhtilammentie 955, 82160 Oskola

Toimittaja
Valentina Afanassieva

Kuvatoimittaja
Raimo Määttä

Repola-Seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot takakannen etusivulla
Seuran nettisivut osoitteessa www.repola-seura.org, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset
Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Tornitie 4 A, 80770 Kontiolahti,
gsm 050 599 1364, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 18 €, ainaisjäsenmaksu 150 €, kannatusjäsenmaksu 100 €, vapaaehtoinen tukimaksu 10–30 €, perheenjäsenmaksu puolisosta ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 €.
Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, 535404-246626.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva : Dokumenttielokuvan *Kaksi vanhaa uittojätkää* kuvauksiin valmistaudutaan Repolassa kesällä 2002. Vasemmalla elokuvan ohjaaja Raimo Määttä, istumassa Unto Määttä ja Heikki Schalliev. Elokuvan taustoista ja teosta kerrotaan tämän lehden sivuilla 6-12.

Raja erottaa ja yhdistää

Repola-seura on järjestänyt runsaan kuukauden sisällä Lieksassa kaksi tilaisuutta, joissa on pohdittu lähellä toisiaan, mutta kahdessa eri valtiossa olevien kylien yhteistyötä. Ihmiset ovat kiinnostuneita siitä, miten rajan takana eletään, mutta suhtautuminen yhteistyöhön on hyvin kirjavaa ja moninaista. Suomen ja Neuvostoliiton raja oli paitsi kahden valtion välinen raja myös jyrkkä poliittis-ideologinen raja. Historian tulkinnat ja kulttuurierot vaikuttavat hyvin keskeisesti siihen, miten toisella puolella rajaa eläviin suhtaudumme.

Eräs Repolassa käynyt kuvasi sitä surkean tien päässä olevaksi harmaaksi röttelökyläksi, joka on yhdellä käynnillä katsottu ja koettu. Arvio toi mieleeni matkailuyrittäjä Heikki Ovaskaisen tarinan siitä, miten eri tavalla ihmiset suhtautuvat Valtimolla sijaitsevaan Murtovaaran talomuseoon. Museo muodostuu asumattomalla salolla sijaitsevista 16 rakennuksesta, jotka antavat monipuolisen kuvan talonpoikaistalon eri vaiheista 1700-luvulta 1900-luvulle. Museoon käyvät tutustumassa rakennusperinteestä ja luontaistalouden vaiheista kiinnostuneet eri puolilta maailmaa. Monet paikalliset metsästäjät ja marjastajat kävelevät kuitenkin vain nopeasti läpi pihan ja toteavat, että ”onpa vanhoja rakennuksia”.

Avoimesti ja ennakkoluulottomasti maailmaan suhtautuva luonto- ja kulttuurimatkailija voi kokea Repolassa monenlaista. Repolan alueella on takanaan ainutlaatuinen historia, joka liittyy keskeisesti niin Suomen kuin Venäjän vaiheisiin ja suhteisiin. Niihin liittyy kiehtovia tarinoita, joita voi lukea kirjallisuudesta ja käydä kuulemassa paikan päällä. Repolasta perille pääseminen vaatii siis matkailijalta jonkin verran oma-aloitteisuutta ja viitseliäisyyttä.

Vielä enemmän vaaditaan, kun tutustumismatkoista siirrytään pitemmälle menevään yhteistyöhön. Kuten seuramme varapuheenjohtaja Valentina Afanassieva vuosikokouksen yhteydessä pitämässään puheenvuorossaan totesi, silloin on tärkeää perehtyä myös paikallisten ihmisten ajattelutapaan. Hänen mukaansa pitää muistaa, että neuvostojärjestelmä vieroitti ihmiset maasta, omaisuudesta, uskonnosta ja kansallisesta perinteestä. Henkinen puoli on siten tärkeä taso yhteistyössä repolalaisten kanssa. Jos jäädään pelkästään arkirealismiin, kestävää yhteistyötä ei synny.

Pertti Rannikko

Vuosikokous

Repola-seura piti vuosikokouksensa lauantaina 2.4.2011 Lieksassa ortodoksisella seurakuntasalilla. Kokousta edelsi keskustelutilaisuus yhteistyömahdollisuuksista rajantakaiseen Repolaan, jonne oli matkaa kokouspaikalta linnuntietä runsas 70 kilometriä. Tilaisuuteen osallistui 16 henkilöä.

Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi Kosti Heikkinen Lieksasta. Kokous myönsi tili- ja vastuuvapauden vanhalle hallitukselle ja tilivelvollisille. Toimintakertomus on luettavissa tämän lehden sivulta 18. Yhdistyksen vuosijäsenmaksu päätettiin nostaa 15 eurosta 18 euroon (peritään syyskuussa Repolaisen 57 postituksen yhteydessä).

Vuosikokous valitsi myös uuden hallituksen. Puheenjohtajaksi valittiin toiselle kaudelle Pertti Rannikko Kiihtelysvaarasta. Erovuoroisista jäsenistä Jari Jolkkonen Viinijärveltä (varajäsenenä Hannu Karhu Kuhmosta) ja Raimo Määttä (varajäsenenä Mikko Pikarinen Espoosta) valittiin uudelleen. Uusina jäseninä hallitukseen valittiin Kosti Heikkinen Lieksasta varajäsenenään Lea Tserni-Puttonen niin ikään Lieksasta. Hallituksen kokoonpano muuttui myös siten, että Pentti Tuomen tilalle varsinaiseksi jäseneksi tuli hänen varajäsenenään aikaisemmin ollut Tuula Kilpeläinen Kuhmosta ja Pentti siirtyi vuorostaan Tuulan varajäseneksi. Toiminnantarkastajiksi (tilintarkastajan uusi nimike) valittiin joensuulaiset Eero Vatanen ja Timo J. Hokkanen.

Suurin osa kokousajasta kului sääntömuutosesityksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Hallituksen esitykseen tuli muutamia täsmennyksiä, minkä jälkeen kokous hyväksyi yksimielisesti uudet säännöt. Hallitukselle annettiin valtuudet tehdä sääntöihin myöhemmin ne teknisluonteiset muutokset, joita yhdistysrekisteri edellyttää. Uudet säännöt astuvat voimaan, kun Patentti- ja rekisterihallitus on ne hyväksynyt. Uusien sääntöjen mukaan Repola-seuran seuraava vuosikokous pidettäisiin viimeistään ensi vuoden maaliskuussa ja siinä valittaisiin hallitukseen puheenjohtajan lisäksi kuusi varsinaista jäsentä mutta ei enää varajäseniä.

Hallituksen järjestäytymiskokous

Repola-seuran uusi hallitus piti järjestäytymiskokouksensa torstaina 5.5.2011 Hatun Pirtillä Lieksan Hattuvaarassa. Hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin Valentina Afanassieva, sihteeriksi Lea

Vuosikokouksen aluksi keskusteltiin rajakylien yhteistyöstä (kuva Jari Jolkkonen)

Tserni-Puttonen, jäsensihteeriksi Päivi Kiiskinen ja taloudenhoitajaksi Tuula Kilpeläinen. Repolaisen päätoimittajaksi nimitettiin Pertti Rannikko, toimittajaksi Valentina Afanassieva ja kuvatoimittajaksi Raimo Määttä. Repolan matkan järjestelytoimikuntaan valittiin Valentina Afanassieva, Raimo Määttä ja Pertti Rannikko sekä asiantuntijajäseneksi Martti Nesterinen. Seuran nettisivujen tilaa selvittävään työryhmään nimettiin Tuula Kilpeläinen ja Pertti Rannikko. Yhdistyksen pankkilaitoksena jatkaa Polvijärven Osuuspankki ja jäsenjulkaisu Repolaisen painopaikkana PR-Offset Joensuusta.

Heti järjestäytymiskokouksen jälkeen Hatun Pirtillä jatkettiin jo vuosikokouksessa aloitettua keskustelua, miten Repolan ja Lieksan rajakylien välistä yhteistyötä voitaisiin kehittää. Repola-seuralaisten ohella mukana oli Hattuvaaran ja Nurmijärven kyläläisiä ja muita lieksalaisia, kaikkiaan 20 ihmistä. Yhteyksien luominen päätettiin aloittaa järjestämällä kyläläisille tutustumismatka Repolaan alkusyksystä (alustavasti sovittiin ajankohdaksi 31.8.–3.9.2011).

Kaksi vanhaa uittojätkää

Raimo Määttä vietti lapsuutensa Lieksassa Ruunaan kylässä Repolasta tulevan uittoreitin varrella. Sukulaiset ja muut kyläläiset olivat töissä uitossa ja savotoilla. Vuosia myöhemmin Määttä teki rajauitoista dokumenttielokuvan ***Kaksi vanhaa uittojätkää****, jonka taustoista hän kertoo oheisessa kirjoituksessaan.*

Ruunaan alue sijaitsee Venäjän Karjalasta laskevan Lieksanjoen ja Tuulijoen vesireittien varrella. Alueelle on ollut ominaista jokiväylän kautta tapahtuva kaupankäynti ja uittotyöt rajantakaisen Karjalan kanssa. Vesireittejä käyttivät myös Lentieran ja Repolan lipeväkieliset laukkukauppiaat.

Uittokauden voidaan katsoa alkaneen Ruunaan alueella Venäjän Karjalan Lusman kylän alueella vuosina 1850 – 1851 hakatun savotan uitosta. Uittotyöt alkoivat jo hankikelien aikaan, jolloin uittomiehet menivät Suomen puolelta Venäjän puolelle uittojokien latvavesille. Sieltä he palasivat uiton mukana syyskesällä kotiseuduilleen. Pituudeltaan Lieksanjoen jokireitti järvineen on noin 265 km, josta valtakunnanrajan ja Pielisen välinen osa on 118 km. Tuulijoen vesireitin pituus on noin 51 km, josta Suomen puolella on vain 7 km. Jokireitit yhtyvät Polvijärveen, josta vedet virtaavat Lieksanjoen vesireittinä aina Pieliselle saakka.

Nykyisellään alue tunnetaan paremminkin Ruunaan koskireitistä

Lieksanjoen vesistöalue (lähde Saarelainen: Hukan hännän mitalla)

Heikki Schalliev ja Unto Määttä laskemassa koskea (kuva elokuvasta Kaksi vanhaa uittojätkää)

ja retkeilyalueesta. Varsinkin Neitikoski on saavuttanut suuren suosion koskimelojien keskuudessa. Koskien lasku koskiveneillä sekä kumilautoilla jatkaa vanhoja perinteitä.

Lapsuus ja nuoruus uittoreitin varrella

Lapsuuden kotini sijaitsee Lieksasta Ruunaaseen menevän tien Pankasaaren puolella Naarajoen sillan kupeessa. Nykyisellään talo on remontoitu matkailukäyttöön. Vastapäätä Ruunaan kylän puolella sijaitsi metsänvartijan talo, jossa nykyisin sijaitsee Metsähallituksen opastuskeskus. Isäni Ukko-Eetu ja setäni Onni kuuluivat siihen vanhemman polven savotta- ja uittomiehiin, jotka koostuivat pääasiassa Ruunaan, Hattuvaaran ja Pankajärven kylien asukkaista.

Perheemme hoidossa oli joen ylitykseen valmistettu puurakenteinen kapulalossi, myöhemmin teräsvalmisteinen moottorilossi. Puusuma laskettiin aina öisin, jolloin lossiliikenne oli poikki. Kotitalomme oli kesäisin ja talvisin uitto- ja savottamiesten kortteeripaikkana.

Kotitalomme maantien toisella puolella sijaitsi silloisen Uittoyhdistyksen venevaja ja uittovälinevarasto. Keväisin tuli pari–kolme uittomiestä kunnostamaan ja tervaamaan uittoveneitä ja varusteita. Myös alkuaikoina meidän vanha savusauna toimi närelenkkien hautomona. Tämä närelenkkien vään-

täminen oli isäni ja myöhemmin veljeni Unton erityistehtävä. Minullakin oli nuorena poikana aina toive päästä polkemaan uittohakojen takomiseen tarvittavaa ahjoa, jota seppämestari piti suurena luottamustyönä. Sain työstä myös palkkaa muutaman markan. Silloiset uittotyönjohtajat majoittautuivat koko uittokauden ajan kotitalomme yläkerran huoneissa.

Rajauiton uusi aikakausi

Sota lopetti rajauitot pitkäksi aikaa. Uitto Tuulijoella alkoi uudelleen vuonna 1955, jolloin Sai-Ve Oy uitti ensimmäisen kuorettoman puuerän, noin 73 000 kiintokuutiometriä. Tuulijärven metsäseudulta on hakattu ja uitettu Suomeen vuosina 1955–1970 arviolta noin 2 miljoonaa kiintokuutiometriä. Tuulijoki avasi sotien jälkeisen uiton Lieksanjoen jokireitillä, joka tulikin Karjalan puun uittoväylistä tärkeimmäksi. Tuulijoen uittoa hallitsi aluksi Enso Gutzeit Oy, sen jälkeen Veitsiluoto Oy. Tuulijoen 110-vuotinen rajauitto päättyi lopullisesti 1970.

Lieksanjoella uitto alkoi vuonna 1957 ja kesti keskeytyksittä aina vuoteen 1986. Lieksanjoen uittohaaraa hallitsi Enso-Gutzeit Oy. Vuosina 1957–1986 uitettiin Neuvostoliitosta yhteensä runsaat 8 milj. kiintokuutiometriä puuta Lieksanjoella. Puut luovutettiin Mustapikisen luovutuspaikalla, josta ne uivat Inariin, Suomen rajalle. 7.8.1986 klo 10.30 ui viimeinen puu rajan yli Lieksanjoella. Tällöin päättyi Lieksanjoen rajauitto Suomen ja Venäjän Karjalan välillä. Puita uitettiin vuosina 1955–1986 molempia jokihaaroja pitkin ehkä noin 10–12 milj. kiintokuutiometriä, laskentatavasta riippuen.

Kesäkausien aikana olin muiden samanikäisten nuorukaisten tavoin uittotöissä. Myöhemmin opettajakaudella kuvasin kesälomilla Ruunaan alueen uittomiesten työskentelyä ja toimintoja. Tällöin veljeni Unto toimi jokialueen uiton työnjohtajana. Jo silloin syntyi päätös, että teen joskus myöhemmin aiheesta dokumenttielokuvan. Sain kuulla rajan takana puiden luovutuksella työskenteleviltä uittomiehiltä legendaarisesta Venäjän karjalaisesta uittopäälliköstä, joka suman seassa kulkevalla vesiturbiiniveneellä tuli käymään uittomiesten työmaalla. Tämän uittopäällikön halusin tavata. Vuonna 2000 järjestyi Suomen Rajavartioston myötävaikutuksella mahdollisuus tutustua raja-alueella olevaan Mustapikisen luovutuspaikkaan.

Tutustuminen Karjalaan

Olin jättänyt opettajan tehtävät vuonna 1986 ja siirtynyt yksityisyrittäjäksi av-alalle. Tv-ohjelmien kuvaukset Neuvostoliiton raja-

alueella tulivat mahdollisiksi toukokuussa 1989. Rajamuodollisuudet ja uusi viisumikäytäntö mahdollistivat myös kuvauskaluston maahan tuonnin ja omalla autolla liikkumisen. Tv-2:n toimittaja Pertti Hintikan kanssa teimme useita kuvausmatkoja Aunuksen Karjalan alueella, joista valmistimme erilaisia tv-ohjelmia ja ajankohtaisjuttuja, muun muassa ohjelmat *Retki Aunuksen tiellä*, *Laivamatkalla Valamoon* ja *Polkupyörällä Valamosta Valamoon.* Samaan aikaan myös raja-alueen tiestöä rakennettiin Värtsilän ja Sortavalan välillä. Myös matkailun ja kulttuurin ystävät alkoivat löytää yhteisiä hankkeita.

Unto Määttä Lempi ja Heikki Schallievin kanssa Lentieran torilla (kuva Raimo Määttä)

Vuonna 1992 saimme ensimmäiset viisumit Repolan ja Lentieran alueelle. Pakkasin Zodiac-kumiveneeni ja perämoottorin maasturiin ja houkuttelin veljeni Unton ja Pertti Hintikan matkalle tapaamaan Lentieran päälliköitä. Tapasimme Feodor Schallievin, Anatoli Retukovin ja Ivan Kostantinovin. Samalla tapasimme alueen rajavartioston päällikön. Vastaanotto oli ystävällistä ja keskustelut jatkuivat myöhään aamuyölle saunomisen ja seurustelun merkeissä. Unton ja Feodorin välille syntyi luja ystävyysside heti ensi tapaamisella. Esitin alustavan suunnitelmani dokumenttielokuvasta.

Teimme vuoden 1994 kesäkuussa Unton ja Mujejärven piirin kahden päällikön kanssa koskenlaskuretken Suulajärveltä aina Lentieraan saakka. Yövyimme välillä vanhassa uittokämpässä. Samalla tutustuimme alueen koskien virtauksiin ja siihen, onko kosket laskettavissa suomalaisella uittoveneellä. Myöhemmin kävin vielä kaksi kuvausmatkaa vuosina 1996 ja 2000, jolloin myös kuvasimme koskireittiä.

Elokuvan *Kaksi vanhaa tukkijätkää* toteutus

Hankerahoituksen varmistuttua 2002 aloitimme kuvausvalmistelut heti keväällä. Hankimme Lentieran ja Repolan uittomiehille Suomen viisumit. Ensimmäiset kuvaukset tehtiin Lieksassa uittoperinnepäivi-

en aikana kesäkuun 6.–9. päivänä. Kävin vastaanottamassa uittomiehet Kostamuksesta. Kahden Karjalan uittomiesten tapaaminen tapahtui mutkattomasti, sillä kaikki uittomiehet puhuivat yhteistä kieltä, siis suomea. Kuvauksissa ei ollut ongelmia, paitsi puhetta tuli ehkä liikaakin.

Juhannuksen jälkeisenä arkipäivänä aloitimme kuvaukset Unton kotona. Seuraavana aamuna pakkasimme kalustomme ja siirrymme Lieksan Inarin rajanylityspaikalle.

Siellä meitä oli vastassa elokuvan toinen päätähti Feodor Schalliev, tuttavallisemmin Heikki, tulkki Irina sekä tehtävään määrätty Venäjän rajavartioston kapteeni. Kun ensimmäiset otokset oli kuvattu, hän pyysi kuvausryhmän miehet vartiokoppiin. Hän kohotti maljan uittoelokuvan onnistumiselle perinteisen venäläisen uittomiehen ryypyllä, joka on kaksisataa grammaa. Samalla hän ilmoitti, että hän tulee pitämään meistä hyvää huolta. Todistettavasti hän täytti lupauksensa.

Kuvaukset sujuivat suunnitelmien mukaisesti, eikä mitään erityisiä ongelmia ilmennyt. Elokuvan päätähdet sopeutuivat tehtäväänsä loistavasti ja jaksoivat tehdä pitkiäkin päiviä. Moni on jälkeenpäin ihmetellyt, kuinka nämä vanhat uittojätkät jaksoivat tämän koskenlaskujen rasituksen.

Kuvauksissa käytimme kahta identtistä kameraa. Minun lisäksi kuvaajana toimi Veijo Myyryläinen ja äänittäjänä Harri Säisä, kaikki

Rajapuomi aukeaa Lieksan Inarissa kuvausryhmälle, jota Heikki Schalliev ja rajamiehet ovat vastaanottamassa (kuva Raimo Määttä)

pitkän kokemuksen omaavia ammattilaisia. Lisäksi kuvausryhmään kuului kuvaussihteeri ja varusteista vastaava opiskelija. Palasimme Suomen puolelle viikon kuvausjakson jälkeen. Koska Heikki ei voinut kulkea Inarin rajanylityspaikan kautta, kävin hänet hakemassa Kostamuksesta Suomen puoleisten koskikohtausten kuvaamiseen. Kuvaukset suomalaisissa maisemissa kestivät yhden viikon. Myös veneellä tapahtuva rajanylitys kuvattiin Suomen puolelta.

Dokumenttielokuvan *Kaksi vanhaa uittojätkää* toteutus kuvauksineen ei ollut ongelmallisinta. Ongelmia aiheutti eniten EU-hankerahoitus. Hyväksyttäviä kustannuksia ei loppujen lopuksi löytynyt riittävästi. Syyllistämistäkin esiintyi. Elokuvatuotantojen rahoitus vaatii aina omanlaisensa rahoituksen.

Kaksi vanhaa uittojätkää dokumenttielokuva valmistui DVD-versiona vuonna 2005 ja sitä esitettiin lieksalaisessa teatterissa yli kahdelle tuhannelle katsojalle. Siitä on myös tehty lyhyempi tv-versio, joka on myös käännetty venäjäksi ja esitetty Venäjän Karjalan tv-kanavalla kahdesti.

Raimo Määttä

Uittopäällikkö Feodor (Heikki) Schalliev

Kaksi vanhaa uittojätkää elokuvan toisessa pääroolissa oleva karjalainen uittopäällikkö Feodor (Heikki) Schalliev oli legenda uittomiesten keskuudessa molemmilla puolilla rajaa. Hän kuoli 81-vuotiaana lokakuussa 2005 kotonaan Lentierassa heti elokuvan valmistumisen jälkeen.

Heikki Schalliev syntyi 24.4.1924 lähellä nykyistä Kostamuksen kaupunkia olevassa Vonkajärven kylässä kymmenlapsiseen perheeseen. Koulunsa hän aloitti Kontokin kylässä ja jatkoi sitten Luvatjärvellä. Koulua käytiin suomen kielellä aina vuoteen 1937, minkä jälkeen alettiin opiskella venäjän kielellä. Kun Heikki 16-vuotiaana päätti koulunkäynnin, pyysivät kyläläiset häntä ryhtymään kauppiaaksi. Heikki piti kauppaansa auki iltaisin ja haki ruokatavaraa ja muita kyläläisten tarvitsemia tavaroita Kiimasjärveltä. Päivisin hän työskenteli kolhoosissa erilaisissa tehtävissä. Kevätpuolella hän kävi öisin metsoja metsästämässä.

Talvisodan aikana Heikki toimi muiden nuorten poikien tavoin siltojen vahtina Kiimasjärven alueella. Myöhemmin pojat rakensivat lentokenttää Rukajärvellä ja Tiiksassa. Vanhemmat oli siirretty

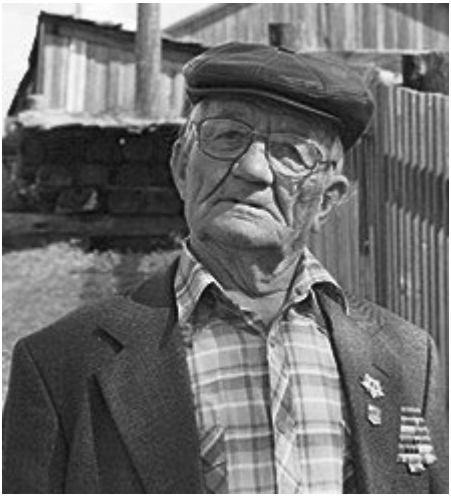

Heikki Schalliev (kuva Raimo Määttä)

sodan jaloista Arkangeliin Ooban kolhoosille, jonne myös kaikki kylän pojat siirrettiin. Heikki ja muut pojat saivat kolmen kuukauden sotilaskoulutuksen, jonka jälkeen heidät siirrettiin keskirintamalle.

Sodan loputtua Heikki palasi äitinsä luokse Luvatjärvelle, jossa hän työskenteli rajamiehenä aina vuoteen 1950 saakka. Siviiliin siirryttyään Heikki ryhtyi rakentamaan Rukajärvelle huonekaluja valmistavaa kombinaattia. Menestyksekkään ja runsailla kiitoksilla palkitun työn jälkeen Heikki siirrettiin Rukajärven metsätyöalueen päällikön apulaiseksi ja myöhemmin päälliköksi. Samaan aikaan uittotöistä vastaava päällikkö, karjalaismies Jerimoff oli huolissaan uittotöiden huonosta sujumisesta ja määräsi, että ”pitää panna Karjalan mies hommiin, eiköhän paranisi”.

Heikki aloitti tarmokkaasti uittotöiden työmenetelmien kehittämisen, josta hänet myös palkittiin runsain kunnianosoituksin. Kemijoen uittopäällikkönä hän toimi aina vuoteen 1968, jolloin hän sai komennuksen Repolan alueen uittopäälliköksi. Hän totesi, että alueella oli huono työkuri ja työmiehet juopottelivat paljon. Heikki sai tarmokkuudellaan uittotyöt sujumaan, mistä hänet palkittiin kunniakirjoin ja kunniamerkein. Uittotyöt Heikki jätti jäätyään eläkkeelle vuonna 1984.

Tapasin Heikin ensimmäisen kerran vuonna 1992 Lentierassa. Kun teimme dokumenttielokuvaa *Kaksi vanhaa uittojätkää*, tuli esille Heikin ystävällinen ja rehellinen, kaikkia ihmisiä kunnioittava ja valloittava persoonallisuus. Hän antoi esikuvana suuren panoksen kahden Karjalan väliselle yhteistyölle. Kun on tarpeeksi suuri yhteinen hyöty kysymyksessä, niin kulttuurien, valtioiden sekä talous- ja hallintojärjestelmien rajat ovat ylitettävissä. Heikin suurin huoli oli: ”Jos meidän ei anneta puuta hakata, eikä sitä Suomeen viedä, josta saamme rahaa, niin meillä menee oikein huonosti. Muuta teollisuutta meillä ei ole. Ahvenia noihin järviin on varsin vähän jäänyt.”

Raimo Määttä

Kirjelappuja rajan takaa

Lieksassa asuva, VR:llä töissä ollut Johannes Moisseinen sai kesällä 1963 kirjeen rajan takaa. Sen toivat suomalaiset uittomiehet, jotka olivat Tuulijoella tai Lieksanjoella vastaanottamassa Neuvostoliiton puolelta tulevia puita. Kirjeessä kerrottiin rajan toisella puolella asuvista sukulaisista ja todettiin, että he olisivat kiinnostuneita yhteydenotosta. Myöhemminkin Johannekselle tuli sukulaisilta kirjalappusia ja terveisiä uittomiesten mukana.

Uittomiehet tiedonvälittäjinä

Rajauitoissa työskenteli puiden vastaanottopaikoilla suuri joukko suomalaisia ja venäläisiä, jotka yhdessä luokittelivat, mittasivat ja kirjasivat luovutetut puut. Uittomiesten työ rajalla oli erittäin säädeltyä. Tiukat toimintaohjeet oli iskostettu jokaisen työntekijän muistiin. Keskustella sai vain työasioista ja niistäkin vain, jos se oli ehdottoman välttämätöntä. Puiden luokituksista piti kuitenkin päästä yhteisymmärrykseen ja samalla keskusteltiin myös muista asioista. Kaupankäyntiä ja vaihtokauppaakin tapahtui. Vodka oli Suomen puolella haluttua tavaraa ja puukot Neuvostoliiton puolella.

Johannes Moisseinen paluumatkalla Repolasta 2005

Puiden luovutuksessa työskenteli paljon karjalaisia, jotka tulivat toimeen suomenkielellä. Näissä töissä olivat myös Repolassa asuvat veljekset Viktor ja Mikko Moissejev. Juuri he olivat lähetelleet serkulleen Johannekselle terveisiä. Heidän ja Johanneksen isät olivat veljeksiä, jotka olivat vuonna 1922 joutuneet eri puolelle rajaa. Johannes oli vanhemmiltaan

kuullut, että heillä oli Repolassa sukulaisia. Tarkemmin hän ei näitä muistanut, mutta nyt hän sai tietää, että siellä asuivat hänen ensimmäiset serkkunsa Viktor, Heikki, Mikko ja näiden sisko.

Johannes Moisseinen ei ollut vielä 1960-luvulla kiinnostunut läheisemmästä yhteydenpidosta rajan taakse. Veli oli kuollut talvisodassa ja hän oli ollut itsekin alle 20-vuotiaana mukana jatkosodan loppuvaiheissa, joten sodan muistot painoivat vielä. Johannes antoi uittomiesten mukana tulleen kirjeen Repolassa syntyneelle Simo-

Serkukset Viktor Moissejev ja Johannes Moisseinen Pläkkäjässä heinäkuussa 2005 paikalla, jossa sijaitsi aikaisemmin heidän sukunsa kotitalo

sedälleen, joka asui tuolloin Helsingissä. Tämän Uhtuan puolesta kotoisin olevan vaimo oli kirjeestä kiinnostunut, mutta Johannes ei tiedä, olivatko he yhteydessä rajantakaisiin sukulaisiin.

Käynti Pläkkäjässä

Terveisiä Repolasta tuli Johannekselle kuitenkin edelleen. Läheisempi kanssakäyminen rajantakaisten sukulaisten kanssa alkoi vasta kymmenkunta vuotta sitten. Karjalasta oli kutsuttu uittomiehiä Lieksaan kesällä 2002 järjestetyille uittoperinnepäiville. Mukana oli myös serkku Viktor Moissejev, jonka Johannes nyt tapasi ensimmäisen kerran. Viktor sanoi Johannekselle: ”Etpä ole käynyt Repolassa”. Johannes vastasi, ettei ole käynyt, kun ei pääse sukunsa kotikylään Pläkkäjään. Viktorin mukaan sinne päästään kyllä käymään moottoriveneellä. Johannes lupasi, että kyllä hän sitten tulee, ja läksi seuraavana kesänä Repola-seuran matkalle mukaan.

Käynti Pläkkäjässä, Lieksanjärven pohjoispuolella Torasjärvellä olevalla pienellä saarella, ei kuitenkaan onnistunut vielä ensimmäisellä matkalla. Viktorilla oli vain soutuvene, ja hän näytti unohtaneen koko Pläkkäjässä käynnin. Kun Johannes toisella matkallaan kesällä 2005 otti puheeksi aikaisemman lupauksen, suuttui Viktorin siskon ty-

tär enolleen, joka ei ollut käyttänyt Johannesta sukunsa elinpaikalla. Saman tien hän hommasi naapurista moottoriveneen, jolla Johannes käytettiin Pläkkäjässä. Mukana oli myös Johanneksen pojantytär Hanneriina Moisseinen, nuori kuvataiteilija, jonka töihin Karjala-aiheilla on ollut oma vaikutuksensa.

Talon jälkiä ei Pläkkäjässä enää näkynyt. Metsänreunassa oli kivikasoja, jotka kertoivat pellon raivaamisesta. Viktor muisti vanhan talon paikan, jossa he kävivät istumassa ja katselivat molemmilla puolilla näkyvää järvimaisemaa. Kun Johanneksen vanhemmat olivat vuonna 1922 paikalta lähteneet, olivat he molemmat 35-vuotiaita. Mukana oli neljä lasta, Pekka, Aleksi, Anni ja Nadja. Suomessa syntyivät Paavo ja Johannes. Helena-äiti oli Tuulivaaran Tsernejä.

Pläkkäjän taloa jäi pitämään Viktorin isä perheineen. Hänet vietiin kuitenkin muutaman vuoden päästä Siperiaan, jossa hän oli vankeudessa yli 30 vuotta. Hänet vapautettiin vasta Stalinin kuoleman jälkeen. Pläkkäjä on ollut autiona sodasta lähtien, mutta peltoja on heinätetty melkein näihin päiviin saakka.

Elämää Suomessa

Yrjö ja Helena Moisseisen perhe tuli Repolasta Kuhmoon, josta he siirtyivät melkein heti Kyminlinnaan. Siellä Johannes syntyi vuonna 1925. Mukana olivat myös Yrjö-isän vanhemmat Feodor ja Katri Moisseinen. Pakolaisten vastaanottamiseksi perustettiin 1920-luvulla useita leirejä ja pakolaishuoltoloita. Niitä tarvittiin etenkin vanhuksista ja lapsista huolehtimiseen. Pakolaiskeskuksista suurin oli Kotkassa, Kyminlinnan vapaana oleviin kasarmeihin perustettu. Siitä muodostui oma pienoismaailmansa, johon kuului sairaala, kansakoulu ja lastenseimi. Johanneksen ukki Feodor kuoli Kyminlinnan sairaalassa.

Hanneriina Moisseinen ja Viktor Moissejev Pläkkäjässä

Yrjö-isä ei kovin paljon Kyminlinnassa asunut, vaan oli enimmäkseen Lieksassa metsä- ja uittotöissä. Näihin töihin hän oli tottunut jo Repolassa asuessaan. 1920- ja 1930-lukujen vaihteessa koko perhe muutti Lieksaan. Johannes

Yrjö ja Helena Moisseinen lapsineen vuonna 1923 Kyminlinnassa. Lapset edessä vasemmalta Nadja, Paavo, Aleksi ja Pekka, takana Anni. Johannes syntyi vuonna 1925.

muistelee lapsuusajan elämän olleen köyhää. He asuivat Pielisentien varrella Lieksan keskustassa. Isä oli talvet savotoilla ja keväisin uitolla. Äiti hoiti lapsia. Isä ei pitänyt töiden teosta tehtaan pillin tahdissa, vaan oli mieluimmin savotoilla, jossa työtä sai tehdä omaa tahtia. Isä kuoli syksyllä 1939 Johanneksen ollessa 14-vuotias. Äiti eli 97-vuotiaaksi ja kuoli vuonna 1984.

Johannes meni sotien jälkeen töihin Valtion rautateille, josta hän jäi konduktöörinä eläkkeelle vuoden 1982 alusta. Kun ikää on tullut lisää, ovat sukujuuret alkaneet kiinnostaa. Repola-seuraan hän liittyi vasta ensimmäisen Repolan matkan yhteydessä. Hän on tutkinut eri lähteistä Moisseisen suvun historiaa ja harmittelee, ettei tullut ajoissa kysyneeksi pitkään eläneeltä äidiltään perheen elinvaiheista. Vanhemmat eivät paljon elämästään Pläkkäjässä kertoneet, mutta ”olisivat saattaneet kertoa, jos olisi ollut kiinnostuneita, mutta nyt kun on kiinnostuneita, ei ole kertojia”.

Pertti Rannikko

Muutoksia matkustuskäytäntöihin

Venäjälle matkustavien rekisteröintiin ja viisumien käsittelyyn tuli tänä keväänä pieniä muutoksia. Lakiuudistuksen myötä ulkomaalaiset saavat olla Venäjällä ilman rekisteröintiä seitsemän arkipäivää. Rekisteröinnin voi tehdä maahanmuuttoviranomaisille sekä paikallisessa postissa. Aikaisemmin rekisteröinti piti tehdä kolmen päivän kuluessa. Muutos astui voimaan maaliskuun lopussa.

Lakiuudistus helpottaa etenkin niiden matkailijoiden liikkumista, jotka majoittuvat muualle kuin hotelleihin. Hotellithan huolehtivat automaattisesti rekisteröinnistä, mutta esimerkiksi kotimajoituksessa olevien täytyy huolehtia siitä itse. Repolassa voi nyt oleskella seitsemän arkipäivää murehtimatta rekisteröinnistä. Karjalan Sanomissa 13.4.2011 haastateltu matkanjärjestäjä Jelena Bagajeva uskoo uudistuksen antavan uusia virikkeitä matkailun kehitykselle Karjalan maaseudulla.

Venäjän konsulaatti ulkoisti viisumianomusten käsittelyn huhti- ja toukokuun vaihteessa, minkä vuoksi viisumien hinnat nousivat. Alkuvaiheessa on syytä varautua myös siihen, että viisumihakemuksen käsittelyyn saattaa mennä muutama päivä aikaisempaa pidempään. Viisumeja voi hankkia matkatoimistojen kautta entiseen tapaan. Kertaviisumilla pääsee matkustamaan Venäjälle yhden kerran. Se on voimassa enintään 30 vuorokautta. Ryhmäviisumi voidaan anoa enintään viideksi päiväksi vähintään 5 hengen ryhmälle, jonka jäsenet ovat Suomen kansalaisia. Monikertaviisumilla voi matkustaa Venäjälle useita kertoja sen voimassaoloaikana. Pisimmillään se on voimassa yhden vuoden sen myöntämisestä.

Viisumien hinnat vaihtelevat hieman matkatoimistojen välillä. Joensuussa toimivasta Matkakarjalasta kerrottiin toukokuun alkupuolella seuraavat hintatiedot (suluissa aika ennen matkan alkamista, jona viisumihakemus pitää tehdä toimistossa): kertaviisumi 77 euroa (2 viikkoa), vuosiviisumi 130 euroa (6–7 viikkoa) ja vuosiviisumi pikatoimituksella 160 euroa (4 viikkoa). Ryhmäviisumi ei ole kovin paljoa kertaviisumia halvempi, sillä sen hinta on 66 euroa. Viisumia haettaessa mukana on oltava yksi passivalokuva ja todistus matkavakuutuksesta sekä passi, jonka on oltava voimassa 6 kuukautta viisumin päättymisestä.

REPOLA-SEURA R.Y.

Vuosikertomus toimintakaudelta 1.4.2010–31.3.2011

1. Yleistä

Repola-Seura ry:llä oli 25. toimikausi, jota toteutti Lehmossa 17.4.2010 pidetyssä vuosikokouksessa valittu hallitus.

2. Jäsenistö

Toimikauden lopussa seurassa oli 102 vuosijäsentä ja 55 ainaisjäsentä. Kun edellä mainittujen lisäksi otetaan huomioon yhdistyksen jäsenluettelossa olevat 53 perhejäsentä, voidaan sanoa, että yhdistyksessä on selvästi yli 200 jäsentä. Toimintakauden alussa jäsenrekisteristä poistettiin ne jäsenet, jotka eivät olleet maksaneet jäsenmaksuaan kahteen vuoteen. Toimintavuoden aikana seuraan liittyi 19 uutta vuosijäsentä. Jäsenistö asuu ympäri Suomea, mutta jonkinlaisia tihentymäalueita ovat Pohjois-Karjala ja Helsingin seutu.

3. Hallitus

Hallitus on kokoontunut viisi kertaa ja pöytäkirjoihin on kirjattu yhteensä 66 §:ää. Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Pertti Rannikko, varapuheenjohtajana Valentina Afanassieva, taloudenhoitajana Maire Huotari, jäsensihteerinä Päivi Kiiskinen ja varsinaisina jäseninä Jari Jolkkonen, Raimo Määttä ja Pentti Tuomi. Varajäsenistä Martti Nesterinen on osallistunut aktiivisesti hallituksen työskentelyyn. Hallituksen ulkopuolisena sihteerinä on ollut Lauri Huotari.

4. Julkaisutoiminta

Jäsenlehti Repolaisesta julkaistiin toimikauden aikana kolme numeroa (numerot 53–55). Lehteä postitettiin yhteistyökumppaneille rajantakaiseen Karjalaan 12 kappaletta ja Suomeen 8 kappaletta. Repolaista 55 postitettiin siten kaikkiaan 176 osoitteeseen.

5. Matkat

Seura teki perinteisen kesämatkan Repolaan 16.–19.7.2010. Matkaan osallistui 13 seuran jäsentä.

6. Talous

Hallitus noudatti taloudenpidossa erittäin tiukkaa linjaa. Hallituksen kokous- ja matkakulut olivat 0 €. Samoin toimistotarvikkeiden hankinta oli 0 €. Toimintavuoden kulut kohdistuivat lähes kokonaan Repolaisen painatukseen ja postitukseen. Jäsenmaksutulojen ohella tuloja saatiin Aunuksen Repola -kirjan myynnistä (lähes 400 euroa). Toimintakauden tuotto oli tuloslaskelman mukaan +412,58 €. Tiliotteen mukaan tilin saldo 28.2.2011 Polvijärven Osuuspankissa oli 1 541,03 €.

Hallitus 1.4.2011 – 31.03.2012

Puheenjohtaja
Pertti Rannikko, puh. 013-717422 , pertti.rannikko@uef.fi
Huhtilammentie 955, 82160 OSKOLA

Varsinainen jäsen
Valentina Afanassieva, *varapuheenjohtaja*
gsm 040 716 5151
Torikatu 3 D 25, 80110 JOENSUU
valentina.afanassieva@elisanet.fi

Varajäsen
Pekka Kyöttinen, gsm 0500 186 625
Josulantie 14, 83720 KUOREVAARA

Tuula Kilpeläinen, *taloudenhoitaja*
gsm 044 330 55 29
Niemiskyläntie 51, 88900 KUHMO
tuula.kilpelainen@iki.fi

Pentti Tuomi, puh. 013-825 960
Ruuhitie 52 G 27, 80160 JOENSUU

Päivi Kiiskinen, *jäsensihteeri*,
gsm 050 599 1364,
Tornitie 4 A, 80770 KONTIOLAHTI as.
paivi.kiiskinen1@gmail.com

Martti Nesterinen, gsm 040 831 3869
Harjupolku 2 as.2, 81700 LIEKSA

Raimo Määttä, gsm 0400 273365
Teollisuuskatu 11, 80100 JOENSUU
mediamaatta@gmail.com

Mikko Pikarinen

Jari Jolkkonen, gsm 045 114 8525
Piiroisenpellontie 7, 83400 VIINIJÄRVI
jk.jolkkonen@gmail.com

Hannu Karhu, gsm 0400 120 481
Sudenpolku 18, 88900 KUHMO
asianajotoimisto@karhu.inet.fi

Kosti Heikkinen
gsm 0400 354051
Vehkakatu 4, 81700 LIEKSA
kosti.heikkinen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*
gsm 050 5204121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

M
Itella Oyj

Repolan matkalle ilmoittauduttava 6.6. mennessä

Helmikuussa ilmestyneessä Repolaisessa 55 kerrottiin, että Repola-seura järjestää myös ensi kesänä matkan Repolaan. Samalla pyydettiin matkasta kiinnostuneita ilmoittautumaan. Kiinnostuneiden kartoitus tuotti noin 20 henkilön nimilistan. Matka-ajankohta on 15.–18. heinäkuuta. Matkareitti rajalle on perinteinen Joensuu-Lieksa-Nurmes-Kuhmo, jonka varrelta voi tulla kyytiin. Hallitus on päättänyt, että tällä kertaa ei hankita yhteisviisumia vaan jokainen hankkii itse viisuminsa. Viisumin voi hankkia useimpien matkatoimistojen kautta. Viisumia haettaessa mukana on oltava yksi passivalokuva ja todistus matkavakuutuksesta sekä passi. Kertaviisumin hinta on matkatoimistosta riippuen suunnilleen 75–78 euroa ja sitä on haettava viimeistään kaksi viikkoa ennen matkaa (viisumeista enemmän tämän lehden sivulla 17). Hallituksen alustavan suunnitelman mukaan matka tehtäisiin kahdella henkilöautobussilla, mikä rajoittaa matkalaisten määrää. Kuljetuksen hinta on kokoluokkaa 120–140 euroa ja perhemajoitus täysihoidolla 25–30 euroa/vrk. Matkalle on ilmoittauduttava 6.6.2011 mennessä puheenjohtajalle, jonka ohella lisätietoja matkasta saa myös varapuheenjohtajalta (yhteystiedot edellisellä sivulla). Kaikki matkasta kiinnostuneet voivat vielä ilmoittautua mukaan. Alustavan kiinnostuksensa ennakkoon ilmoittaneiden on myös vahvistettava matkalle lähtönsä 6.6. mennessä. Jos kaikki halukkaat eivät mahdu matkalle, on etusija seuran jäsenillä.